Memleket köşeleri

Uludağda hayat

Otelsizlik yüzünden bu güzel yerden ancak pek mahdud bir seyyah kafilesi istifade edebiliyor

Uludağ oteli önünde hararetli bir voleybol maçı!

Kış mevsiminin en şiddetli günlerinde en hararetli kayak sporlarına sahne olan Uludağ, yazın bunaltıcı aylarında da bir sayfiye haline gelmektedir. Şehirlerde sıcaktan ter dökenler, rahat nefes alamıyanlar selâmeti Uludağda buluyorlar.

Uludağda Bursa Dağcılık kulübü tarafından idare edilmekte olan üç otel var. Bunlardan birisi 1500 rakımında Kirazlıyayla denilen mahaldedir. Bu, otelden ziyade sporcular için yapılmış bir misafirhanedir. Kayakevile Uludağ oteli ise 2000 rakımında tabiatin bin bir güzelliğile süslenmiş, çam ormanlarile çevrilmiş bir mıntakadadır.

İçinde bulunduğumuz en sıcak günlerde, Uludağda tam bir ilkbahar havası esiyor. Gündüz güneşte 21 - 22 yi geçmiyen hararet derecesi, akşam olduğu vakit insanı pardesüsüz dışarı çıkarmıyacak kadar düşmektedir. Geceleri en tatlı ve her türlü haşereden azade olarak uyku uyumak, burada kalabilen bahtiyarlara nasib oluyor.

Uludağ oteli ve Kayakevi, haftanın hemen bütün günleri doludur. Otel idaresi, gelen misafirlere yer bulamamaktan şikâyetçidir. Telefonla veya telgrafla daha evvelden oda tutulmadığı takdirde, Uludağ otelinde açıkta kalmak tehlikesi var. Ekseriyetle ikişer kişilik olan otel odalarında, birçok defa üç dört misafirin kaldığı vakidir. Temiz havaya ve sıhhî şartlara karşı gösterilen bu alâka, burada yeniden tedbirler alınmasını lüzumlu göstermektedir. Yeniden yapılacak daha büyük bir, hatta iki otel bu rağbete iyi bir cevab olacaktır.

***

Dağ başında dünya ile alâkasını kesmiş bir vaziyette, fakat her türlü ihtiyaca cevab veren bir servis içinde bulunanlar, tam bir aile hayatı geçiriyorlar. Muayyen saatlerde yemek, muayyen saatlerde yatıp kalkmak ve yeni bir misafir gelmedikçe yabancı çehre göremememek, oradakileri birbirlerine bağlıyor. Otelin kendine mahsus olan elektrik tesisatı akşam 8 de işlemeğe başlıyor ve 12 de duruyor. On ikiden sonra kimsenin ayakta kalması caiz değil, çünkü ışık yoktur. Yalnız her ihtimale karşı odalara petrolla yanan birer idare lâmbası verilmiştir.

Otel sakinleri, mevsimin uzun günlerini, koca dağın kıyısını bucağını gezmek, kayalara tırmanmak, onmanlara girmek ve zirveye çıkıp inmekle geçiriyorlar. Sabah kahvaltısından sonra dağ kunduralarını, kısa pantalonlarını giyen kadın erkek herkes birer tarafa gidiyor. Orava gelenler için zirveye çıkmak en basta gelen bir arzudur. Otelden bakıldığı vakit bir saatlik bir mesafe zannedilen zirve, hakikatte üç, üç buçuk saatlik bir yoldur. Bembeyaz kar yığınlarile örtülü bulunan bu mıntakanın kendine hâs bir güzelliği var. Zirveye kadar yürümeyi göze alanların eğer bir iki saat daha ileri gitmeğe tahammülleri kalmıssa tabiatin müstesna bir şaheserile karşılaşmaları mukadderdir.

2500 rakımında, en sıcak günlerde bile erimiven buzlarla dolu göller buradadır. Buzlu göller, sinesinde dünyanın en lezzetli balığı olan «alabalık» ı saklayorlar. Bu mahlûklar, oltaya yanaşmaz, ağa girmezler, ancak bu işi bilenler tarafından elle tutuluyorlar. Fakat bu kıymetli balığı bulup yiyebilenler pek nadirdir.

Kış günlerinde kayak sporu yapılan dağ başı, yaz aylarında da türlü spor hareketlerine sahne oluyor. Yürümek, en basta geeln bir spor olmakla beraber otelin önünde yapılan bir voleybol sahasında, hararetli maçlar yapılıyor Kadın erkek, genc ihtiyar otel sakinlerinin istirakile cereyan eden müsabakalar, bunların sayılı eğlencelerinden biridir. Gece, elektrikler sönünceye kadar da salonda tavla partileri devam ediyor.

Pazar günleri, otel mıntakası, İstanbulun mesire yerlerine dönüyor. Bursadan yemeğini yanlarına alan aileler otobüs, kaptıkaçtı ve otomobillerle 34 kilometrelik bir dağ yolunu katederek buraya geliyorlar. Her ağaç altında kalabalık bir küme yemek pisiriyor, çayırlara uzanmış yatıyor kosuyor, eğleniyor. Dağın en şen günü, muhakkak ki pazar günüdür. Fakat ortalık kararmağa başlarken oteldekiler gene kendi kendilerine kalıyorlar.

***

Birkaç sene içinde büyük bir rağbete mazhar olan Uludağ, kısın spor, yazın da sayfiye bakımından daha fazla inkisafa namzed bulunuyor. O kadar ki burasını, Avrupanın mümasil yerlerile bir hizaya getirmek mümkün olacaktır. Fakat bunun için alınması zarurî olan tedbirler vardır. Bu gün dağda mevcud tesisat ihtiyaca kâfi gelmemektedir. Daha büyük bir otel yapmak, şehirle dağ arasında muntazam münakale temin etmek ve otellerle şehirler arası telefon muhaberatını kurmak lâzımdır.

Otel idaresinin, Burasadaki Çelik Palas idaresile tevhid edilmesi hakkında bir cereyan var. Bu cereyan tahakkuk ettiği takdirde çok isabetli bir adım atılmış olacaktır. Çelik Palas, bu gün memleketimizin iftihar edeceği bir müessese haline gelmiştir. Servislerdeki intizam, oteldeki rahatlık, buraya asırı bir rağbet kazandırmaktadır. Çelik Palas da, tıpkı dağ otelleri gibi, misafirlerine yer bulamamaktan müstekidir. Dağ ve şehir otelleri bir elden idare edildiği takdirde misafirlerin istirahatini temin etmek daha kolay olacaktır.

Bidayette yalnız kış sporları nazarı dikkate alınarak ve her hangi bir kâr temini düsünülmiverek yapılan Uludağ etoli, bu gün yaz kış isler bir hale gelmistir. Bunun daha zivade inkisafı ve kâr getirir bir hale ifrağı cok kolaylasmıstır. Bir turist şehri olarak günden güne parlak bir istikbale namzed bulunan Bursa, Uludağda yapılacak veni tesislerle bu ideale daha kısa yoldan kavusmus olacaktır.

MÜTEFERRIK

Bir Macar konserve fabrikatoru geldi

Dün sabahki konvansiyonelle bazı Macar konserve fabrikaları sahibi Fernand Kornoz, İstanbula gelmiştir. Kendisi, Türkiyede konserve fabrikaları kurmak hususunda tetkikat yapacaktır. Yakında Macar konserve fabrikatorlarından mütesekkil bir heyetin de gelmesi muhtemeldir.

Sıcak su ile haşlandı

Uzunçarşıda Sabuncu hanında oturan Mahmud oğlu Nazif, odasındaki mangala su dolu bir tencere koymuş. Su kaynarken, tencere devrilmiş ve mangalın yanında bulunan Nazif, vücudünün muhtelif yerlerinden haşlanmıştır.

Arkadaşını yaraladı

Kanlıcada Körfez caddesinde 52 numarada oturan Osman oğlu Ali Erdem, bundan bir sene evvel kendisini bıçakla yaralıyan eski tanıdığı Rizeli Aliye karşı husumet besliyormuş. Bir sene sonra sokakta karşılaşınca, hiddete kapılmış ve bıçağını çekerek Aliyi yaralamıstır.

Doğru değil mi?

Bunların hangisi nizama uygun?

Her hangi bir sinema veya tiyatro temsilinin saat on birde - haydi yaz saatile olduğu için on ikide diyelim - bitmesi mecburiyetini emreden bir belediye nizamı var mı? Var.

Tulûat kumpanyalarının müstehcen cinaslarla dolu ve her türlü san'at ve ahlâk kaygusundan âri piyesler temsil etmelerini meneden bir yasak var mı? Var.

Sahnede eski usul göbek atarak şarkı söyleyerek «kanto» oynamaya müsaade etmeyen talimat var mı? Var.

Şehrimizde bütün bu esasları hiçe sayarak «Lûbiyat icra» edilen yerler mevcud mu? Belki yüzlerce.

Mahalle aralarında üzerlerine derme çatma bir sahne kurulan ve isimlerine bahçe ismi verilen tozlu, topraklı arsalarda hemen her gece - seyircilerinin ekserisini çoluk çocuk teşkil etmek şartile - sabahın saat ikilerine kadar süren kantolu, tulûatlı temsiller verilmekte devam ediliyor ve bunlara hiç kimse ses çıkarmıyor. Bu vaziyet karşısında kendi kendimize: «Acaba bunların hepsi nizama ve kanuna uygun da biz mi farkında değiliz?» sualini soruyoruz.

Doğru değil mi?

Üç senedir ormanda yaşayan bir katil

Mürefte köylüleri tarafından yakalanarak hükûmete teslim edildi

Mürefte (Hususî) — Müreftenin Güzelköy havalisinde bir müddettenberi şüpheli bir şahsın dolaşmakta olduğu hükûmete ihbar edilmiştir. Bu haber halk arasında duyulur duyulmaz genc ihtiyar eli silâh tutan bütün Mürefte halkı çiftesile ,tabancasile, baltasile, palasile, bu mechul adamı yakalamak için ormana koşmuştur.

Yapılan taramada ormanda Bigali katil Mehmed Şükrü isminde birine tesadüf edilmiş ve kurtuluş çaresi bulamıyan Mehmed Şükrü, genc bir köylü tarafından yakalanmış ve karakola teslim edilmiştir.

Biganın Çan nahiyesinden olan katil Mehmed Şükrü, Tekirdağ tevkifanesinden İstanbul Tıbbı Adlisine sevkedilirken firar etmiştir. Üç senedir hali firarda bulunan Mehmed Şükrü Mürefte havalisindeki ormanlarda cobanlardan aldığı ekmeklerle, et, meyva ve saire yiverek mağaralarda uzun zaman yasavabilmistir.

Yıllarla insanlardan uzak yasayan bu esrarengiz adamın, yakalandığı vakit vahşi ve korkunc hayvanlardan farksız olduğu görülmüştür. Çıplak denecek bir halde, sac, sakal birbirine karışmış, gözler tehlike sezen yabanî hayvanların gözleri gibi korkunclasmıstı.

Mehmed Şükrü mevkufen Tekirdağına sevkedilmiştir.

SEHİR İSLERİ

Zabıta memurları için yeni bir talimatname

Dahiliye Vekâleti zabıta âmir ve memurlarının istihdam, taltif, tecziye ve kıyafetleri hakkında bir talimatname hazırlamaktadır. Bunların mevcud meslek mekteblerinden birinde okutulması da düsünülmektedir. Bu sebeble Belediye zabıta ve memurlarının vazife ve unvanlarile yasları, tahsil dereceleri ve aldıkları maaş ve ücretler, hizmet müddetleri hakkında alâkadarlardan malûmat istenmiştir.

Araba altında kaldı

Beyoğlunda Elmadağında Yedikuyu sokağında 54 numarada oturan Yorgi, cift atlı bir arabayı sürerek Şişliden Yeniköye gitmek üzere iken Tramvay deposu önünde araba devrilmiş, kardesi Yorgi ile beraber giden Koço, düşerek arabanın altında kalmıstır. Başından yaralanan Koço, Şişli Etfal hastanesine kaldırılmıstır. Yarası ağırcadır.

Dilsizlerin kongresi

İşaretlerle irad edilen şiddetli nutuklardan sonra dilsizler arasındaki ikilik izale ve yeni idare heyeti seçildi

Dilsizler kongresinde kadın azadan birisi işaretle nutuk söylüyor

İstanbul Dilsizler ve Sağırlar Cemiyeti; dün Eminönü Halkevi solanunda fevkalâde toplantısını yapmıştır. Saat on dörtten on altı buçuğa kadar süren içtimada, azadan pek çoğu düşüncelerini, duygularını işaretlerle anlatmıştır. Kongre, hayli münakaşalı ve hararetli geçmiştir.

Dünkü fevkalâde toplantıda, reis ve idare heyeti seçilmiştir. İntihab neticesinde; Mehmed Tamtürk reis, Tahir ikinci reis, Hayri umumî kâtib, Nuri veznedar ve muhasib, Süleymanla Turhan müfettiş, Bürhan, Salamon, Cemal, Ahmed yedek aza olmuşlardır.

Cemiyet azası arasındaki ikiliği ortadan kaldırmağı ve el birliğile çalışmayı temin yollu yapılan müzakereler sonunda tam bir anlaşmaya varılmıştır. Yeni reis Mehmed Tamtürk, intihabdan dolayı teşekkür ederek, bu arada işaretle verdiği bir nutukta, şöyle demiştir:

«— Bizlerin, hilkatin hazin bir cilvesi olarak böyle yaratılıp, bu yüzden yıllardanberi çektiğimiz ıztırablar büyüktür. Bizden sonra geleceklere, dilsiz ailelerimizden doğacak yavrularımıza, acı hakikatleri hissettirmemek için, kurduğumuz bu faydalı cemiyetin bağrında toplanarak bağlanmalıyız. Tesanüd gösterelim, tesanüdle insanlık eseri belirtelim. Bu mes'ud neticeye varılmakla, cemiyetimiz, ana ve baba mertebesine erişerek, dilsiz ve sağır olanların her türlü haklarını ve ihtiyaclarını yerine getirmek için uğraşacaktır.»

Yeni reis; muhtelif memleketlerde dilsiz ve sağır olanların müşterek çalışmalarile daha ileri gittiklerini, onların seviyesine çıkmayı bir gaye o'arak candan benimsemek lâzım geldiğini, cemiyetin bu yolda ön ayak olacağını ifade etmiş, müzaheret istemiş ve nutkunu şöyle tekmillemiştir:

«— Hilkatin birer mağduru olan bizler kültüre, gerek manevî gerek maddî varlığa susamışızdır. Hayat için aramızda mücadele ederek yaşıyoruz, değil mi? Arkadaşlar, bu faydalı cemiyetin etrafında toplu bir halde, cehaletin ve aczin en derin karanlıklarından sıyrılıp, fuzuli insanlıktan kurtulup çok daha mes'ud olmağı candan dilerim ve ben, bunu kuvvetle umuyorum.»

Nutuk, şiddetli ve sürekli alkışlarla karşılanmıştır. Kongre, esaslı bazı kararlar ortaya koymuştur. Bu kararlara nazaran, dilsiz ve sağır olanlar, hayatta ve içtimaî sahad tesnüd göstererek, birbirlerine iş bulma, çalışma ve çalıştırma çarelerini araştıracaklardır. Dilsiz ve sağır olanların tahsilleri için gece kursları açılarak, hepsi de okur yazar, esaslı malûmat sahibi insanlar haline getirilecektir. Dilsiz ve sağır ailelerin mensublarının birbirlerile evlendirilmeleri, bunlardan doğacak çocukların iaşe, tahsil ve terbiye hususları gözetilecektir. Dilsiz ve sağır olanlardan pek çoğu her hangi bir san'atta usta olduklarından, bunların atelye ve müesselerde faaliyete geçirilerek, hem para kazanmaları, hem de hayatta eser veren uzuvlar olmaları gözönünde tutulacaktır. Cemiyet, mensublarının bütün bu gibi hallerile mesgul olmayı, kendisine iş güç edinecektir.

Türkiyede dilsizler ve sağırlar cemiyeti, bir de İzmirde vardır. İstanbuldaki cemiyetin mensubları, yüz yirmi kadardır. Bunlar arasında pek çok genc mevcuddur. Kadın azası da bulunan İstanbuldaki cemiyetin dünkü fevkalâde toplantısında, cemiyet azasından yarısı raddesinde bir ekseriyet hazırdı. Bu arada iki de kadın hazır bulunuyordu.

Liman dahilindeki vapurların güverte üstlerine Türk bayrağı resmedilmesi takarrür ettiğini yazmıştık. Bütün Şirketi Hayriye vapurlarının güverte üstlerine büyük kıt'ada Türk bayrağı resmolunmuştur. Denizyolları yakın sahil vapurlarına da bayrak resmi yapılacaktır.

Yukarıki resim, Şirketi Hayriye vapurlarından birine resmedilen bayrağı göstermektedir.

SIHHAT İSLERİ

Sari hastalıklarla mücadele

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti, umumî sağlığın korunması ve bilhassa lekeli humma gibi bulaşıcı hastalıkların tamamen önlenmesi için alâkadarlara bir tamim göndermiştir. Vekâlet, bu tamimde mahallî idarelerce bu gibi hastalıklara karşı esaslı ve kuvvetli bir tedbir alınmadığı görüldüğünden bu hususu yerine getirmiyen alâkadar memurların derhal cezalandırılacağını bildirmiştir.

Siyasî icmal

Yakınşarkta sulh

Rumanya Başvekili ile Hariciye Nazırı Salzburg'da Führer ve Alman Hariciye Nazırile görüştükten sonra arkalarından buraya gelen Bulgaristan Başvekili ile Hariciye Nazırı da Alman ricali tarafından kabul edildiler. Rumen devlet adamları Almanyadan sonra İtalyaya giderek Duce ve İtalyan Hariciye Nazırile görüşmüşlerdir. Bu görüşmelerin neticeleri Rumanyadaki nimresmi ve gayriresmi neşriyattan anlaşılıyor.

Bükreşteki tebliğde Rumen devlet adamlarının seyahatleri bu devletin Tuna havzasile Balkanlardaki alâkadar diğer devletlerle müşterek hayat sürmeğe ve sulhu muhafazaya karar verdiğine delil gösterilmiştir. Rumen matbuatı Almanya ile İtalyanın gayesi Avrupanın cenubu şarkisindeki milletler arasında umumi sulh ve sükûnu tesis olduğunu yazmaktadır. Rumanyanın gerek iktisadi gerek coğrafi cihetten merkezi Avrupaya bağlı olup bugün tamamile Berlin - Roma mihveri siyasetine kendi milli ve iktisadi menfaatlerine uygun gelmesinden iştirak etmekte olduğunu ve Rumen devlet adamlarının Almanyada büyük itimad ve anlayış bulduklarını yazmaktadır. Rumanyanın siyasetini Almanyanın arzusuna uydurmuş olması mihver harici büyük devletler arasında bazı memnuniyetsizlikler uyandırmıştır. İngiltere Rumanyaya ham madde taşıyan ve petrol naklinde kullanılan üç vapuru şimdiden zaptetmiştir. Rumanyada İngiliz sermayesine aid petrol kuyularındaki İngiliz memur ve mühendislerinin memleketten ihracı İngilterenin bu gibi mukabelebilmisil tedbirleri almasında başkaca bir amil olmuştur. Diğer taraftan Sovyetler Birliği asıl Rumanyada kalan Besarabyalıların memleketlerine iadede zorluk çıkarılmasından şikâyet eylemişti. Tehdidkârane olan bu teşebbüsler Rumanyanın Almanya ile anlaşmasından evvel yaki olsaydı şüphesiz büyük bir buhrana sebeb olabilirdi.

Balkan devlet adamlarının son seyahatleri Avrupanın bu cihetinde ortalığı karıştıran ve sulhu bozan bir hal değil bilâkis sulh ve sükûnu sağlamlaştıran bir netice doğurmuştur. Yakınşarkın Balkan kısmında vaziyet istikrar bulurken Asya kısmında dahi günden güne sağlamlaşmaktadır. Şimdiye kadar Yakınşark milletlerini birbirine düşürmek, bu yerlerde iş olmıyanların başlıca marifeti ve oyunu idi. Lâkin şimdi Sâdâbad misakına dahil milletlerin uyanık bulunmasından bu gibi manevralar akim kalmaktadır.

Şöyle ki geçenlerde memleketimizi ziyaret eden Irakın iki nazırı daha Bağdada dönmelerinden evvel gûya Suriyenin taksimi mevzuu bahsedildiği işaa edilerek Arab âlemi teşvişe uğratılmak istenmişti.

Bağdaddan aldığımız arabca gazetelerde bu gibi tezvirata derhal resmi ve gayriresmi cevab verilerek arabca konuşan altmış milyonluk bir âlemin eski hüsnü ve emniyeti muhafaza edilmiştir.

Bağdadda müntesir «Elzaman» gazetesinde umumî propaganda müdiriyeti tarafından neşredilen tebliğde Suriyenin taksimi mevzuu bahsedildiğine dair çıkarılan şayiaların münhasıran Arab ülkâlarındaki efkârı teşviş için çıkarılmış olup bilâkis Suriyenin Suriyelilerin olması ve istikbalde tam bir istiklâle mazhar olması hakkında mutabakat hasıl olduğunu resmi tebliğde ve Irak Hariciye Nazırının avdetinde yapmış olduğu beyanatta tasrih edildiği ehemmiyetle kaydedilmiştir. Hulâsa bütün Yakınşarkta şüpheyi uyandıracak ve sulhu bozacak müphemiyetler tamamile bertaraf olmuştur.

Muharrem Feyzi TOGAY

İstanbul radyosu

İstanbul radyosunun 15 ağustosta faaliyete geçmesi mümkün olamıyacaktır. Buna sebeb, teknik mahiyette hazırlıkların henüz ikmal edilememiş bulunmasıdır. İstanbul radyosunun çalışabilmesi için hatların kontrolu ve bir yeni stüdyo kurulması lâzımdır. Bu stüdyonun, munzam bir posta halinde ve Ankaraya bağlı olarak çalışması da muhtemeldir.

Bundan başka, Ankara radyo idaresi, spiker meselesini kat'i surette ve her türlü şikâyetlerin önünü alabilecek bir şekilde halletmeğe karar vermiştir. İyi randıman vermiyen spikerlerin yerine yenileri alınacaktır.

Radyoda bazı yenilikler düşünülmektedir. Türk musiki neşriyatına tahsis edilen saatlerin artırılması bu meyandadır.

Denize düştü

Galatada oturan İzak kızı Ester, Kadıköyünden Köprüye gelmek üzere Ahmedin sandalına binmiş, sandalın bir parça açılmasile beraber, Ester denize yuvarlanmış, fakat kurtarılmıştır.

Bursa Vilâyetinde pamuk zer'iyatı

Bursa (Hususî) — Bu sene vilâyette 7000 dönüm kadar akala cinsi pamuk tohumu ekilmiştir. Vaziyete ve tahmine nazaran, yarım milyon kilo çiğitli pamuk istahsal edilecek demektir. Bu miktarın takriben üçte biri temizlenmiş olarak piyasaya çıkarılacaktır.

Mıntakamızda, pamuk tohumundan yağ çıkaran fabrikalar bulunmadığı için elde edilecek tohumların kıymetlendirilmesi mümkün olamamaktadır.

Bilecik mıntakasında da bu seneki pamuk zer'iyatının 200,000 kilo mahsul vereceği tahmin edilmektedir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Sıfır...

Yazan : Kadircan Kafalı

Taksimde apartıman, Boğazda yalı, Suadiyede villâ; şehirde otomobil, denizde kotra; yazın İsviçrede, kışın Mısır veya Niste, öteki mevsimlerde dilediği yerlerde yaşamak...

Şimdi kırk dört yaşında, yuvarlak kırmızı yüzlü, kesik bıyıklı, dar alınlı, kabak kafalı bir adam olan Ahmed Sıfır bu kadar zengindir; kasası ve bankadaki cüzdan nekadar şişkinse kafası o kadar boştur. İnsanın merakını uyandıran tek sözü şudur;

— Sıfır hiçtir, fakat ben her şeyimi bir Sıfra borcluyum!

***

Oğlanzade Hüseyin Efendi yalnız sayıları okuyup yazabilirdi. Abani sarık onun ilmine değil sofuluğuna işaretti. O gün de erkenden mağazaya gelmiş; ilk iş olarak depodaki gaz tenekelerini, kasadaki parasını, ortalığı gözden geçirmişti. Bu sırada oğlu Ahmed onun bir adım arkasından ayrılmaz; sonra deponun kapısındaki küçük masaya çökerdi. Onun vazifesi çıkan ve giren tenekeleri saymaktan ibaretti; çünkü tamam on bir sene mektebe gittiği halde bir türlü dersler kafasına girmemiş, her sınıfta ikişer üçer sene kalarak ilk kısmın dördüncü sınıfını sanki bitirmişti. Hüseyin Efendinin en büyük üzüntüsü bundan ibaretti:

— Kırk yıl çalışıp da beş on kuruş edindim, ben ölünce bu haylaz hepsini batıracak! derdi.

Hüseyin Efendi gene rakamlara dalmıştı. Bir aralık gözlüğünün üstünden, solundaki masaya baktı. Orada kâtibi Giyasettin Efendi otururdu. O kadar muntazam adamdı ki evlendiği gecenin sabahı bile patrondan evvel gelmişti. O gün nasıl olmuş da gecikmişti; o gelmezse işlerin en mühim kısmı yapılamazdı.

— Ahmed, haydi çabuk kâtibin evine git de sor bakalım niçin gelmedi?

Zindankapı ile Küçükpazar arası beş on dakikalık yoldu; vakit erken olduğu için şimdilik müşteri gelmezdi.

Kapıda bir adam göründü; başında yağlı bir fes, sırtında soluk bir redingot ve ayaklarında yamalı pabuclar vardı. Yerlere kadar eğilerek sağ elini çenesine ve alnına götürdü:

— Sabahşerifler hayrolsun, efendi hazretleri! İnşallah afiyettesiniz!..

Hüseyin Efendi onu ayağa kalkarak selâmladı; yanıbaşındaki koltuğunu gösterdi:

— Buyurunuz, Abdullâtif Figani Beyefendi hazretleri!

Onu hemen bütün toptancılar, hele ecnebi malı satanlar tanırlardı. Her defa, Abdülhamid zamanında rüsumat başmüfettişi olduğunu, «hürriyet denilen gâvur icadını getiren jon Türkler» in kendisini kadro dışında bıraktıklarını yana yakıla anlatırdı. Senelerdenberi her Allahın günü sabahtan akşama kadar mağazaları dolaşır; şurada kahve içer, ötede yemek yer, bazılarından da beş on para alarak kırçıl sakalına sürerdi. Onun siyasî vaziyet hakkındaki görüşleri, hele verdiği haberler meşhurdu. Adeta geceleri dünya diplomatlarının kafalarındakileri okur, gündüzleri de onları dostlarına bildirirdi.

Bosnada bir prensle karısı vuruldu diye Avrupa birbirine gireli haftalar olmuştu. Osmanlı hükûmeti de seferberlik yapmıştı; fakat acaba harbe girecek miydi? Girerse hangi tarafı tutacaktı? Herkes bunu merak ediyordu.

Eski başmüvayiye:

— Ne haber?

Demeğe lüzum yoktu. O zaten bunun için kurulmuştu: Hemen karşısındakinin burnuna kadar sokulur; memleket ve dünya siyaseti hakkındaki en son haber ve dedikoduları fısıldardı. Bu sırada ona bakanlar, gözlerinin büyüdüğünü, kaşlarının kalktığını, yüzünün bazan dehşet ve bazan zafer anlatan jestler takındığını görürlerdi; sonra birdenbire kalkar, sol gözünü kırparak boynunu büker; beş on kuruş alıp giderdi.

Hüseyin Efendi o gün yalnız kaldığı zaman, bir kaç dakika, derin bir düşünceye daldı; bakışları gaz tenekelerinin bulunduğu deponun karanlığına saplı olduğu halde, parmaklarını oynatarak, dudaklarını kıpırdatarak hesablar yaptı. Ahmed kapıdan girip de:

— Giyaseddin Efendi gece ansızın hastalanmış; kıvranıp duruyor!

Dediği zaman yerinden fırladı.

— Ne?.. Gelemiyecek mi? Nesi varmış?

— Barsağı düğümlenmiş, diyorlar.

Hüseyin Efendi içini çekti; başını sağa sola çevirdi; birşeyler mırıldandı. Depoya doğru gitti, geldi; gene gitti; birşeyler saydı ve geri dönerek Ahmedin önünde durdu:

— Bu işi sen yap! Becerirsin! Kolay şeydir!

— Hangi iş?

— Batuma bir telgraf. Ben söyleyeyim, sen yaz: Batumda komisyoncu Fındıkzade Ali Vehbi Efendiye: İlk vapurla beş bin teneke gönderiniz; üzerime altmış bir günlük poliçe çekiniz!

Ahmed bu işi kalbi heyecan ve gurura çarparak yaptı. Babasının emrini beklemeden telgrafı yüksek sesle okudu; bir kaç defa da kendi kendine okudu; o kadar temiz ve düzgün bulmadığı için temize çekti; hemen postaya koştu.

Bir hafta sonra İtalyan vapur acentasının bir memuru Hüseyin Efendiye «gelen elli bin teneke petrolun hemen aldırılmasını» bildiriyor; vesikalarını veriyordu.

— Elli bin teneke mi? Fakat... Bunlar herhalde başkasının olmalı!

— Hayır... Sizindir... Çabuk davranın! Yarından sonra bayramdır; vapur iki gün sonra Napoliye gidiyor!

Geri gönderilemezdi.

Hüseyin Efendi telgrafhaneye koştu; telgrafı buldurdu; oradaki aslında da «elli bin» yazıldığını hayretle gördü; döner dönmez oğluna güzel bir sopa çekti:

— Beni iflâs ettireceksin! Allah belânı versin! Ben bunları iki ayda nasıl satar da poliçeyi ödeyebilirim!

Ahmed mağazadan zor kaçtı; annesine sığındı.

Bayramın ikinci günü harb patladı; yollar kapandı.

Petrolun fiatı bir haftada iki misline çıktı. Hüseyin Efendinin gözleri hayretle büyüdü; bir yahudi Bahar ona üç misli fiat teklif edince gülümsedi:

— Hele dursun!...

Ahmedin kafasına bir yumruk vurdu:

— Sersem oğlan, bir sıfır daha koyamaz mıydın?

***

Ahmed, şükran duygularını en güzel ve candan anlatmış olmak için «sıfır» ı soy adı olarak aldı. Babasının umduğunun aksine de sermayeyi sağlam şirketlere, kârlı senedlere yatırdı; batırmak şöyle dursun, bir damla ter dökmeden artırdı.